

Toelichting Beleid / stappenplan persoonsgebonden budget Jeugdwet

Inleiding

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente vanuit de Jeugdwet verantwoordelijk voor het toekennen van zorgtoewijzingen jeugdhulp. Om te komen tot een zorgtoewijzing vindt er een keukentafelgesprek plaats met ouders en/of kind door een jeugdprofessional. Doel van het keukentafelgesprek is om te komen tot een weloverwogen besluit over de in te zetten hulp (nieuw) of een verlenging van de hulp (herindicatie). Bij een nieuwe zorgtoewijzing is het belangrijk met ouders/kind te bepalen tot welke doelen de ingezette hulp gaat leiden zodat deze in een later stadium te evalueren is.

Bij een herindicatie is het van belang om tijdens het keukentafelgesprek helder te krijgen wat de resultaten zijn geweest van ingezette hulp en of op grond daarvan de ingezette hulp wordt verlengd of er een andere vorm van ondersteuning nodig is. In de gesprekken maakt het dan niet uit of het Zorg in Natura is of een (Persoonsgebonden budget (=Pgb). Immers, in beide gevallen wordt er gekeken welke zorg het best passend is bij de hulpvraag van het kind/ouder.

Met dit stappenplan wordt het hele proces van hulpvraag tot aan de administratieve verwerking doorlopen.

Stap 1 Aanvraag jeugdhulp

Bij jeugdigen onder de 16 jaar zullen het de ouders zijn die over de bekwaamheid moeten beschikken om zorg in te kopen. Bij jeugdigen tussen de 16 en 18 jaar (met uitloop tot 23 jaar) kan het echter voorkomen dat de jeugdige zelf budgethouder is die het contract aangaat.

In het stappenplan wordt onder 'Betrokkene' verstaan de jeugdige of zijn ouder(s).

Stap 2 Is een individuele voorziening noodzakelijk ?

De gemeente treft daar waar een jeugdige of zijn ouders dit nodig hebben bij problemen met het opgroeien, de zelfredzaamheid of maatschappelijke participatie, een voorziening op het gebied van jeugdhulp. Uitgangspunt hierbij blijft echter de eigen kracht van de jeugdige en zijn ouders. In dat kader komt ook 'gebruikelijke hulp' aan de orde.

Wat wordt verstaan onder 'gebruikelijke hulp'?

Ouders hebben een zorgplicht voor hun kinderen. De ouders zorgen voor de opvoeding van hun kinderen. Dit houdt in: het zorgen voor hun geestelijk en lichamelijk welzijn en het bevorderen van de ontwikkeling van hun persoonlijkheid (en naar draagkracht voorzien in de kosten van dit alles). Deze zorgplicht strekt zich uit over opvang, verzorging, begeleiding en opvoeding die een ouder (of verzorger), onder meer afhankelijk van de leeftijd en verstandelijke ontwikkeling van het kind, normaal gesproken geeft aan een kind, inclusief de zorg bij kortdurende ziekte. Bij uitval van één van de ouders neemt de andere ouder de gebruikelijke zorg voor de kinderen over.

Bij het vaststellen van de zorgbehoefte wordt rekening gehouden met wat van de ouders kan worden verwacht in het kader van deze gebruikelijke zorg. Voor dit deel is er –in principe- geen aanspraak op Jeugdzorg en kan daarvoor in principe ook geen Pgb worden verstrekt.

Indien beide ouders niet in staat blijken te zijn deze gebruikelijke zorg te bieden, dan zal bekeken moeten worden wat er in dat individuele geval moet gebeuren. Mogelijk is er dan bij wijze van uitzondering wel zorg nodig vanuit de Jeugdwet.

'Sociale netwerk / mantel zorg'

Blijkt dat de hulpvraag de gebruikelijke taken van de ouders overstijgen dan zal nagegaan moeten worden of het sociaal netwerk feitelijk hulp biedt.

Anders dan bij de gebruikelijke hulp kan bij de beoordeling van de jeugdzorgbehoefte alleen rekening gehouden worden met feitelijk aanwezige hulp vanuit sociale netwerk .

De ouders kunnen voor de zorg vanuit het sociale netwerk een Pgb aanvragen en krijgen. In dat kader zal het stappenplan doorlopen moeten worden.

Stap 3 Keuze Pgb of ZIN

Op het moment dat duidelijk is dat er een individuele voorziening noodzakelijk is kan betrokkene aangeven dat hij / zij deze individuele voorziening in de vorm van een Pgb wenst .

Stap 4 Heeft betrokkene gemotiveerd waarom ZIN niet passend is?

Wanneer betrokkene in redelijkheid heeft beargumenteerd waarom hij een Pgb wenst, mag de gemeente de aanvraag niet weigeren. Dit geldt ook wanneer de gemeente in haar ogen een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod in natura heeft gedaan aan betrokkene. In deze gevallen kan de gemeente het Pgb niet omwille van de motivering weigeren. In de 'Nota van wijziging' van 2-10-2013 worden een aantal voorbeelden genoemd.

Nota van wijziging (2-10-2013):

“Artikel 8.1.1. onderdeel 2 b bepaalt dat de jeugdige of zijn ouders zich gemotiveerd op het standpunt moeten stellen dat de individuele voorziening die wordt geleverd door een aanbieder, door hen niet passend wordt geacht. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn als de jeugdhulp niet goed vooraf is in te plannen, de jeugdhulp op ongebruikelijke tijden of op veel korte momenten per dag geboden moet worden, als jeugdhulp op verschillende locaties moet worden geleverd, als het noodzakelijk is om 24 uur jeugdhulp op afroep te organiseren of als de ondersteuning door de aard van de beperking door een vaste hulpverlener moet worden geboden. “

Deze voorwaarde sluit aan bij pgb-regeling in de AWBZ, waarbij in een budgetplan moet worden toegelicht waarom er geen gebruik gemaakt kan worden van het gecontracteerde zorgaanbod. Om dit te doen, zal de jeugdige of zijn ouders moeten aantonen dat zij zich voldoende hebben georiënteerd op de individuele voorziening «in natura» en moeten onderbouwen waarom zij deze niet passend achten.

Stap 5 Is betrokkene bekwaam taken budgethouder uit te voeren?

In het gesprek met betrokkene zal moeten blijken of betrokkene op eigen kracht voldoende in staat te achten tot een redelijke waardering van zijn eigen belangen ter zake. De informatie uit stap 4 geeft waarschijnlijk ook al een beeld of betrokkene bekwaam is de taken als budgethouder uit te voeren. Een Pgb bestaat weliswaar uit een geldbedrag, waarmee betrokkene in staat wordt gesteld zelf de benodigde hulp in te kopen bij derden, echter de gemeente maakt dit geldbedrag niet over aan de budgethouder. Het geldbedrag gaat naar de Sociale verzekeringsbank (SVB), die rechtstreeks de hulpverlener(s) betaalt op basis van de zorgovereenkomst (tussen hulpverlener en budgethouder) en de ondertekende urenbriefjes.

In het kader van de beoordeling kunnen in het gesprek met betrokkene ook de volgende punten aan de orde komen.

- kan betrokkene zelf desgevraagd onder woorden brengen / duidelijk maken welke problemen hij heeft,
- hoe deze problemen zijn ontstaan en bij welke ondersteuning hij gebaat zou zijn;
- kan betrokkene de aan het pgb verbonden taken zelf uitvoeren zoals het kiezen van de geschikte zorgverlener, het aangaan van een contract, het in de praktijk aansturen van de zorgverlener en het bijhouden van een juiste administratie.

Nb. 1

Een budgethouder die voor 4 dagen of meer per week ondersteuning of jeugdhulp inkoop bij dezelfde zorgverlener is ook nog werkgever met de daarbij behorende werkgeversplichten. Indien die situatie zich voordoet moet de budgethouder ook deze taken zelfstandig kunnen uitvoeren. Denk hierbij onder meer aan het overeenkomen van een redelijk uurloon, het doorbetalen van loon bij ziekte en het hanteren van een redelijke opzegtermijn.

Stap 6 Kan iemand anders de taken van budgethouder voor betrokkene uitvoeren?

Indien blijkt dat betrokkene zelf niet bekwaam is om de taken van budgethouder uit te voeren zal betrokkene moeten aangeven dat er met hulp vanuit zijn sociale netwerk dan wel zijn curator, bewindvoerder mentor, ge(vol)machtigde, (echtgenoot / partner, ouder, broer, zus) , gecertificeerde instelling of aanbieder gesloten jeugdhulp deze taken kunnen worden uitgevoerd. Meestal zal betrokkene samen met de desbetreffende persoon aanwezig zijn bij het gesprek in het kader van het onderzoek naar de hulpvraag. Zo nodig zal nog een vervolg gesprek moeten worden ingepland met betrokkene en degene die hem ondersteunt bij de taken van de budgethouder.

Stap 7 Is deze budgethouder (stap 6) in staat de pgb taken op verantwoorde wijze uit te voeren voor betrokkene?

Getoetst dient te worden of deze persoon de aan een Pgb verbonden taken van budgethouder op verantwoorde wijze kan uitvoeren.

Dit is niet het geval indien:

- deze persoon zelf niet in staat is de aan een Pgb verbonden taken behoorlijk uit te voeren, zoals genoemd in stap 5 (= niet bekwaam) of
- er sprake is van belangenverstrengeling
Uitgangspunt is dat deze persoon niet zelf de zorg mag gaan verlenen. Het is niet wenselijk dat degene die de Pgb taken voor betrokkene uitvoert, tevens zorgverlener is die de Pgb ontvangt. Onder deze omstandigheden is niet verzekerd dat de Pgb taken op verantwoorde wijze zullen kunnen worden uitgevoerd.

Het college kan bij bijzondere omstandigheden van dit uitgangspunt (tijdelijk) afwijken, bijvoorbeeld indien aannemelijk gemaakt wordt dat de ouder de enige persoon is die de verlangde jeugdzorg goed zou kunnen uitvoeren en deze ouder ook de meest aangewezen is om budgethouder te zijn voor betrokkene. Deze situatie zal goed onderbouwd moeten worden.

- Op andere gronden de taken niet op verantwoorde wijze uitvoert
Indien deze persoon/budgethouder de zorg wil laten uitvoeren door zijn directe familie of vrienden zal op basis van de feiten en omstandigheden van het individuele geval beoordeeld moeten worden of de keuze met name is gemaakt om zijn familie e.d. aan werk / geld te helpen, of dat het de specifieke zorg is die hem er toe heeft gebracht de keus te laten vallen op zijn familie e.d. Deze persoon zal goed moeten kunnen onderbouwen dat het de specifieke zorg is geweest. Indien aannemelijk is gemaakt dat de belangen van betrokkene voorop hebben gestaan kan worden aangenomen dat de taken van budgethouder op verantwoorde wijze zullen worden uitgevoerd.

Indien onvoldoende zeker is dat de aan een pgb verbonden taken op een verantwoorde wijze zullen worden uitgevoerd zal dat besproken moeten worden met betrokkene om te kijken of wellicht iemand anders 'geschikt' is. Zo niet dan dient overwogente worden de Pgb af te wijzen.

Stap 8 Is in te kopen jeugdzorg adequaat en van voldoende kwaliteit?

De kwaliteit van de in te kopen zorg/jeugdhulp dient veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht te zijn en afgestemd te zijn op de reële behoefte van betrokkene.

Bij het beoordelen van de kwaliteit weegt mee of de diensten in redelijkheid geschikt zijn voor het doel waarvoor het persoonsgebonden budget wordt verstrekt.

De desbetreffende zorgverlener zal moeten aantonen dat de door hem te leveren dienst passend is voor de noodzakelijke jeugdhulp.

De kwaliteit van de in te kopen zorg dient veilig te zijn. Daarom zal de zorgverlener een VOG van niet ouder dan 3 maanden moeten kunnen laten zien.

In verband met het feit dat het voor hulp vanuit het sociale netwerk niet altijd nodig zal zijn dat een verklaring omtrent het gedrag wordt overgelegd, wordt het in die situaties aan het college overgelaten of dit noodzakelijk is. (bv de ouders van de jeugdige zullen normaal gesproken geen VOG hoeven over te leggen.)

In het kader van het waarborgen van de kwaliteit worden in een aantal situaties (landelijke) kwaliteitseisen genoemd waaraan – voor zover van toepassing – in ieder geval moet worden voldaan. Betrokkene / budgethouder is verantwoordelijk voor en zal inzichtelijk dienen te maken dat de in te kopen zorg/ jeugdhulp voldoet aan bovenstaande kwaliteitseisen.

Als bijlage (= bijlage 5 van Nadere Regels Jeugdhulp lijst Pgb 2015) is een lijst gevoegd die een - niet limitatieve opsomming - geeft van situaties / kosten, waarvan in het algemeen gesteld kan worden dat de pgb jeugdhulp niet bedoeld is om daaraan uit te geven.

Stap 9 Tarief pgb

Voor de beoordeling welk tarief van toepassing is dient gekeken te worden of de zorgverlener is aan te merken als informele hulp dan wel als formele hulp.

Informele hulp: de ondersteuning / jeugdhulp die wordt geleverd door

- een persoon uit de huiselijke kring of familielid in de eerste en tweede graad of andere personen met wie iemand een sociale relatie onderhoudt (sociale netwerk);
- persoon die niet beroeps- of bedrijfsmatig zorg verleent in het kader van het Pgb.

Ondersteuning vanuit het sociale netwerk wordt aangemerkt als informele hulp. Ook indien deze personen ingeschreven staan bij de KvK, zorgverlener zijn en zorg gerelateerde opleidingen hebben, blijven zij vallen onder de informele hulpen, als zij in eerste instantie vanuit de sociale relatie met betrokkene of zijn ouders ondersteuning geven en niet vanuit beroepsmatig en/of bedrijfsmatig oogpunt.

Daarnaast kan er ook sprake zijn van informele hulp als de ondersteuning wordt geleverd door een persoon die niet beroeps- of bedrijfsmatig zorg verleent in het kader van het pgb. Gedacht kan dan worden aan bv de werkstudent.

Stap 10 Heeft de aanvraag Pgb betrekking op al gemaakte kosten?

Indien de aanvraag betrekking heeft op reeds gemaakte kosten dan zal beoordeeld moeten worden of achteraf nog is na te gaan of de voorziening noodzakelijk is. Is dit niet meer na te gaan, dan kan de Pgb worden afgewezen.

Stap 11 Conclusie / Voorstel (op basis van de stappen 1 t / m 8):

Op grond van het onderzoek dat is gedaan via het doorlopen van de stappen kan het voorstel zijn Pgb toekennen op basis van formeel tarief

Pgb toekennen op basis van informeel tarief

Geen Pgb toekennen. Dit standpunt zal uitgelegd moeten worden. (verwezen kan worden naar de informatie die is verkregen bij een bepaalde stap)

Stap 12 Toetsing voorstel door gemandateerde professional

De beoordeling of een pgb wordt toegekend of niet en op basis van welke tarief wordt namens het college beoordeeld door de gemandateerde professional

In de pgb-toekenningsbeschikking kunnen (kwaliteits)eisen als voorwaarden worden opgenomen en / of verplichtingen aan betrokkene worden opgelegd.

Stap 13a Evaluatie / periodiek onderzoek / gesprek met budgethouder

Op grond van art. 8.1.3 Jeugdwet heeft de gemeente tot taak om periodiek na te gaan of het Pgb nog passend is en op betrokken jongere is afgestemd. Deze taak is een algemene onderzoeksbevoegdheid die namens de gemeente wordt uitgevoerd. Periodiek dient betrokkene desgewenst met degene die hem helpt met de uitvoering van de taken van budgethouder uitgenodigd te worden voor een gesprek over de behaalde resultaten. Desgewenst kan het gesprek ook thuis bij betrokkene plaatsvinden.

Als uit deze evaluatie blijkt dat de resultaten onvoldoende zijn of niet (of niet meer) aan de vereisten dan wel aan de voorwaarden uit de toekenningsbeschikking wordt of kan worden voldaan, dan kan dit een grond zijn om het besluit te herzien of in te trekken.

Stap 13b Toezicht door gemeentelijke toezichthouders

De Inspectie Jeugdzorg (IJZ), de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en de Inspectie Veiligheid en Justitie (IVenJ) houden tezamen toezicht op naleving van de Jeugdwet en aanverwante regelgeving (art. 9.2 Jeugdwet). Een gemeente heeft derhalve geen wettelijke taak om toezicht te houden op deze kwaliteitseisen.

De gemeente kan aanvullende kwaliteitseisen stellen. Het toezicht op naleving van die aanvullende gemeentelijke kwaliteitseisen is een bevoegdheid van het college.

Ook het toezicht op de naleving van de verordening Jeugdhulp en de daarop gebaseerde nadere regels en de in de beschikking jeugdhulp gestelde nadere voorwaarden / eisen vallen onder de verantwoordelijkheid van het college.